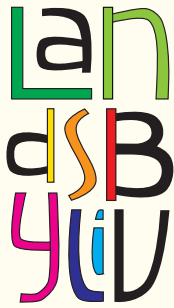

Mennesket

En fellesutgave for fire antroposofiske tidsskrift - høsten 2018

Bladet LandsByLiv utgis av Sosialterapeutisk Forbund (www.sosialterapi.no). Tidsskriftet er et forum for mennesker som lever, arbeider og er engasjert i sosialterapeutisk arbeid i Norge. Sosialterapeutisk Forbund består av selvstendige virksomheter som arbeider med mennesker med spesielle behov, både barn,

ungdommer og voksne. Det antroposofiske menneskesynet, slik det er utformet av Rudolf Steiner ligger til grunn for arbeidet i de i alt 14 antroposofiske virksomheter (skole-, bolig-, og arbeidstilbud) til ca. 314 elever/ beboere. Studiet i sosialpedagogikk ved Steinerhøyskolen (www.steinerhoyskolen.no) gir en bachelorgrad i sosialfaglig arbeid basert på steinerpedagogiske metoder. Kontakt og ansvarlig: Sissel Jenseth, tlf 975 63 875, post@landsbyliv.no.

Antroposofi I NORGE

Antroposofi i Norge er medlemsblad for Antroposofisk selskap i Norge (www.antroposofi.no).

Målet er å speile det praktiske arbeidet med antroposofien i Norge og internasjonalt, samt være et organ for fordypning og drøfting av antroposofiens ideer. Bladet inneholder også synspunkter fra medlemmer, tidsaktuelle tema både innen samfunns- og kulturliv og artikler om selskapets historie. Redaktør: Elizabeth Wirsching. Redaksjonens adresse: Oscars gate 10, 0352 Oslo, tlf 476 23 744, asn@antroposofi.no.

LIBRA

Tidsskrift for antroposofi

Tidsskriftet Libra www.libra.antropos.no er et kulturtidsskrift, som vil gi et bidrag til dagens kultur- og livssynsdebatt med utgangspunkt i antroposofien. Tidsskriftet kommer ut med fire nummer i året og tar opp aktuelle temaer innenfor vitenskap, kunst, religion og samfunns- liv. Ved siden av artikler med tidsaktuelt eller mer kulturhistorisk innhold, bringer Libra intervjuer, dikt, naturbetraktninger og bokanmeldelser. Libra utgis med støtte fra Norsk kulturfond. Libras adresse: Postboks 7067, Majorstuen, 0306 Oslo, tlf 22 46 03 74, e-post: libra@antropos.no. Tidsskriftet kan kjøpes i Antropos bokhandel, Josefines gate 12, 0351 Oslo, og i enkelte Narvesenutsalg.

HERBA

Tidsskrift for jordbruk, ernæring, natur og kultur

HERBA utgis av Biologisk-dynamisk Forening (www.biodynamisk.no). Tidsskriftet ble grunnlagt 1950 og har formidlet stoff om alt fra atomfysikk til matopp- skrifter og et mangfold av temaer innen kunst, kultur, litteratur og selvfølgelig biodynamisk landbruk. HERBA vil styrke sin profil som formidler i et sam- funn som preges av økende interesse for miljøspør- mål. Den fremste utfordringen er å gjøre politikere og beslutningstagere oppmerksomme på de mulighetene som ligger i den biodynamiske metoden. For bio- dynamikk handler ikke bare om sunne og smakfulle næringsmidler. Det handler også om klimasak, biodi- versitet, vannhusholdning – kort sagt: Jordas framtid. Kontakt og ansvarlig: Dag Blakkisrud, tlf 414 09 541, dag.blakkisrud@biodynamisk.no.

LEDER - Mennesket i sentrum

Nesten daglig kan vi lese i mediene om utviklingen innenfor kunstig intelligens. Men hvordan skal vi forholde oss til alt dette uten å miste motet eller bli likegyldige? En mulighet er å interessere seg for de mange nye oppdagelsene innenfor vitenskapen når det gjelder mennesket. Her skjer mye overraskende og spennende. Det er disse nyvinningene Nicanor Perlas ønsker å sette fokus på, som en motvekt til det mange oppfatter som en skremmende utvikling av transhumanisme og kunstig intelligens. Perlas oppfordrer oss til å våkne opp for de åndelige aspektene av mennesket, og han ber oss videreutvikle de egenskapene som unikt tilhører oss; å være et tenkende, følende og handlende vesen.

Nicanor Perlas (Filippinene) er invitert som hovedforedragsholder til Steineruka 2018. Gjennom spørsmålet: *Hvordan vet du at du er menneske?* ønsker vi å belyse den situasjon vi alle befinner oss i, og som er vår tids viktigste utfordring. De valgene vi som samfunn tar i dag, vil virke bestemmende langt inn i fremtiden. Se artikkelen hentet fra Nicanor Perlas' kommende bok, og programmet for Steineruka helt bakerst i bladet.

Begrepet antroposofi (gresk: «visdom om mennesket») er uløselig knyttet til Rudolf Steiner. Han uttrykte det blant annet slik: «Antroposofi er bevissthet om det i meg som gjør meg til menneske». Steiner vektla alltid det aktive og prosessuelle aspektet ved antroposofien, og siden 1900-tallet har det rundt om i verden blitt etablert flere tusen virksomheter innenfor pedagogikk, medisin, terapi, landbruk, natursyn, etisk bankvirksomhet med flere.

De fire tidsskriftene; *Antroposofi i Norge*, *Herba*, *Libra* og *LandsByLiv*, representerer alle ulike grener innen den antroposofiske bevegelsen. Med denne utgivelsen – kalt «Mennesket» – ønsker vi å sette fokus på de menneskelige vilkår i dagens samfunn. Og å bidra til at vi som sivilisasjon ikke avskjærer oss muligheten for en dypere menneskelig selvforståelse.

Elizabeth Wirsching (Antroposofi i Norge), Dag Blakkisrud (Herba), Gunnar Ihlen (Libra), Rigmor Skålholt (LandsByLiv), Sissel Jenseth, redaktør (Dialogos)

MENNESKET - en fellesutgave for fire antroposofiske tidsskrift
Utgivelsen er et initiativ fra Dialogos medie- og ressurscenter og skjer i samarbeid med Antroposofisk selskap i Norge, Biologisk-dynamisk Forening, Sosialterapeutisk Forbund og tidsskriftet *Libra*.
Mennesket kommer i stedet for høstens ordinære utgivelser.
Denne utgaven har mottatt støtte av Rudolf Steinerstiftelsen.

Redaktør: Sissel Jenseth, Dialogos medie- og ressurscenter
Opplag: 4000
Layout: Kaja Jenseth
Trykk: 07Gruppen AS
Postadresse: Oscars gt. 10, 0352 Oslo

Forside: *Kommunikasjonsstykke*. Hilmar Fredriksen. Foto: Tom Sandberg.

Foreningen Dialogos (www.dialogos.no)
utgjør et nettverk av antroposofisk inspirerte virksomheter med en sosial praksis, inspirert av et humanistisk-spirituell menneskesyn.
I sitt arbeid søker Dialogos å bidra til dialog samt virke for et mer menneskelig og miljøbevisst samfunn, inspirert av ideene om det antroposofiske menneskebildet og sosial tregrening.

Dialogos medie- og ressurscenter,
Oscars gt. 10, 0352 Oslo
tlf: +47 975 63 875,
e-post: post@dialogos.no
www.dialogos.no, facebook.com/dialogos.no

INNHold

- 5 Kunstig intelligens og naturlig intelligens. Hva er forskjellen? *Trond Skaftnesmo*
- 9 Det pågår for tiden en åndelig vitenskapelig revolusjon *Nicanor Perlas*
- 12 Hilmar Fredriksen: Å følge bevissthetens vandringer *Berit Frøseth*
- 15 Mennesket i pedagogikken *Frode Barkved*
- 18 Glede og mestring i det store klasserommet *Erik Lykke Lund*
- 21 Josefin Winther: Musikkterapi som bærende fellesskap *Sissel Jenseth*
- 25 Om arbeidet mitt på Hogganvik *Anne-Karin Offerdal*
- 26 Møte med en ugle *Constanze Lien*
- 27 Et sjelelig-åndelig, individuelt menneskevesen som lever gjentatte ganger på jorden
Christian Egge
- 31 Otto Steinfeldt-Foss: Et landsbylignende fellesskap i hvert fylke *Rigmor Skålholt*
- 34 Ta turen til Gartneriet på Bygdøy *Sissel Jenseth*
- 38 Demeterforbundet i Norge *Kaarina Borud*
- 41 Biodynamisk landbruk - ernæring for menneskets bevissthet? *Dag Blakkisrud*
- 44 Et dikt *Tor Janitski*
- 46 Idealisme driver verden framover *Kristine Høiland*
- 48 Jens Jensen - en hedersmann har lagt inn årene *Ib Kondrup og Dag Blakkisrud*
- 49 Bofellesskap for eldre (og kanskje noen yngre?) *Dag Blakkisrud*
- 50 Kristensamfunnet og antroposofi *Terje Christensen*
- 52 Litt om kristensamfunnets pionertid i Norge *Terje Christensen*
- 55 Norges vitale forfattere *Cato Schiøtz*
- 58 Homo economicus er ikke et menneske *Arne Øgaard*
- 60 Konkurransen i høysetet - ny-liberalismens tro på egeninteresse *Gunnar Ihlen*
- 66 Program STEINERUKA 22.-30. september 2018